

Distro

Bojan Mucko

Međunarodnoj grupi volontera okupljenih u Bihaću, pridružio sam se (prvi put) u prosincu 2020. godine. Osnovna radna aktivnost tog samoorganiziranog kolektiva je svakodnevna distribucija humanitarne pomoći ljudima u pokretu koji kao beskućnici žive izvan službenih migrantskih kampova. Krajem 2020. godine, prema procjeni volontera, izvan službenih kampova na području Unsko-sanskog kantona boravilo je oko dvije tisuće ljudi. Tipologija skloništa u kojima su živjeli mladi Afganistanci i Pakistanci koje sam susretao, varirala je u rasponu od nedovršene ili napuštene kuće pa do prazne tvornice. Međunarodni volonteri ta improvizirana skloništa nazivaju skvotovima, a za odlazak u distribuciju naziv "distro" uvriježilo se kao često upotrebljavana skraćena.

S obzirom na kriminalizaciju pružanja sustavne humanitarne pomoći izvan kampova, volonterski rad neslužbenih, samoorganiziranih humanitarnih inicijativa na području Unsko-sanskog kantona odvija se taktički i subverzivno. U distro se, radi nevidljivosti, ide isključivo noću, ali radna svakodnevica kolektiva započinje ujutro, u devet sati, koordinacijom uz zajednički doručak. Pripreme za distro uz miješanje zobnih pahuljica, tostiranje kruha, kuhanje kave. *Habibi* tim (v. **party u afganistanskom skvotu**) od petero raspoređenih po foteljama i kauču oko niskog stola u dnevnoj sobi. Svatko sa svojom zdjelicom u rukama i laptopom na koljenima. Otvaraju se kompovi i prolazi se kroz tablicu s dnevnim planom. Teren igre između legitimnog i legalnog, kriminalnog i kriminaliziranog, regularnog i iregulariziranog.

Dio tima zadužen je za dopisivanje s nekoliko stotina ljudi preko *messenger* računa otvorenog isključivo za komunikaciju s ljudima u pokretu na području Bihaća. Nastavlja se tamo gdje se stalo jučer na kraju radnog dana. Javljaju se pojedinci i grupe u potrebi, a razgovor se obično nastavlja s "hello brother, how can we help you? how many people are you? can you send us your location?" Kroz nekoliko rečenica dogovara se ili pregovara količina hrane i tip tražene odjeće. Link na lokaciju njihovog skvota i ostali podaci kopiraju se u tablicu. Kad se ona popuni podacima za prvih dvadesetak grupa (odnosno za dvjestotinjak osoba), prelazi se na izradu dnevne distro rute po principu najpraktičnijeg spajanja svih potrebnih lokacija. Na temelju dobivenih udaljenosti između točaka rute određuje se i točno vrijeme susreta sa svakom grupom. Nakon što je dnevna ruta konačno konstruirana, ljudima u pokretu šalju se pinovi s lokacijom i vremenom susreta.

Do samih skvotova se, radi mogućih policijskih kontrola, nikada ne ide. S ljudima u pokretu sastaje se na distro točkama. Na internoj karti Bihaća upisano je svo teritorijalno znanje volontera. Izmapirano je stotinjak skvotova u Bihaću i okolici, a uz svaku pojedinu lokaciju skvota na karti je predviđeno i nekoliko njima gravitirajućih distro točaka. Svaka nosi svoje, obično opisno ime, a prevladavaju *noir* impresije kao što su: *spooky industry*, *dog street*, *scary railway*, *construction site*, *corner spot*, *black hole*. Pojedinačne lokacije na karti označene su crnim ikonama s bijelim kosturskim glavama, a u legendi karte stoji i objašnjenje. To su *burnedspots* – one distro točke na kojima su volontere zatekli lokalci ili ih je presrela policija. Biti viđen – dakle – znači biti spaljen.

Dok je dio tima zaokupljen dopisivanjem, drugi dio ide u šoping. Nakon što je lista paketa gotova, a namirnice pribavljene, počinje kolektivno pakiranje u skladištu. Pripremljene prehrambene namirnice grupiraju se u bijele plastične vrećice (kupljene u lokalnom lancu dućana Bingo). Na vrećicama je, ironičnom igrom slučaja, otisnut uokviren reklamni slogan: "ZA SVAKI DAN". Vrećica s namirnicama za manje od 5 ljudi je *half bag*. *Full bag* je vrećica s namirnicama za grupu od 5 do 10 ljudi. Nakon što se napuni, *half bag* se sveže, a *full bag* vrećica se ostavi otvorena radi bržeg snalaženja tijekom distribucije. *Non Food Items* (NFI), odnosno odjeća i obuća pakira se u crne vreće za smeće. Jednom pripremljeni paketi hrane stavljaju se u plave Ikeine vrećice (one velike, s praktičnim ručkama) i tovore u kombi. Vrećice ZA SVAKI DAN drže se na stražnjem sjedalu, a NFI je u dnu kombija.

U distro se kreće kad padne mrak. Svakih petnaestak minuta druga točka, a cijeli distro traje oko dva sata. Dolazak do lokacije (negdje usred polja). Parkira se tako da je desna strana kombija zaštićenija jer se stražnja vrata kombija ne mogu otvoriti, pa ostaju samo bočna vrata ispred kojih se odvija cijela akcija.

Gašenje svjetla na autu. Paljenje čuone lampice. Suvozač u tablici na mobitelu provjerava s kojom grupom se nalaze. Siluete ljudi naziru se u mraku s makadamskih puteva – prilaze predstavnici grupa. Suvozač na mobitelu provjerava ime osobe koja preuzima pakete i u tablici traži oznaku pripadajuće NFI vreće. Distro mora biti brz. Ako grupa ima, recimo, 15 ljudi, s bijele hrpe vrećica na sjedalu već se automatski uzima jedna zavezana (*half*) i jedna otvorena (*full*). Jednoj osobi predaje se hrana, a drugoj iz grupe obično crna NFI vreća.

Kombi s kojim smo odradili moj prvi distro nije imao ručnu, akumulator je pomalo umirao, mjenjač se u rikverc

pomicao jedva, svom snagom s obje ruke, imao je rupu u podu, napuklo prednje staklo i razbijena stražnja vrata. Postojala je posebna tehnika otvaranja bočnih vrata bez ručke, a stražnja sjedala nisu baš bila skroz pričvršćena za karoseriju vozila. Vozio je Sergej koji je kombijem manevrirao najbolje, a ja sam bio na mjestu suvozača.

Sergejevo omiljeno mjesto s karte je *spooky industry*. U razgovoru se prisjetio svog prvog iskustva s tom lokacijom. "Sjećam se vožnje do tamo s Felixom – to mi je bio prvi distro. Uvijek bi išli noću, a tad je bila i zima. Izgledalo je stvarno napušteno – zgrada od tri, četiri kata, a isprva su tamo bili još i oni suicidalni psi. Mrak i odjednom četiri, pet pasa trče ispred kombija i misliš si: 'kaj je sad ovo jebote?'. To je bilo zastrašujuće već samo po sebi, a onda vožnja pored nekih kamiona i industrijskih postrojenja pa dalje i još dalje i onda Felix kaže: 'Ok, ovdje zaustavljamo; isključi svjetla'. I onda u mraku čekaš neke ljude da dođu. Nemam pojma – od imena do atmosfere – k'o neka scena za mafijaški film. Tamo bi se mogao riješiti i mrtvog tijela (i bilo čega drugog)."

10. 5. 2022.